

Instructie

De Screener Middelengebruik helpt de behandelaar een beeld te krijgen van het gebruik alcohol en/of drugs door de cliënt. Als het vermoeden bestaat dat er sprake is van overmatig gebruik of misbruik, is het afnemen van het **Assessment Middelengebruik** gewenst. De Screener Middelengebruik bestaat uit drie onderdelen:

Vragenlijst Alcoholgebruik en Vragenlijst Druggebruik

De vragenlijsten bestaan beide uit vier vragen. Het is noodzakelijk dat u alle acht vragen altijd stelt, ongeacht uw beeld van de cliënt.

Leidt de vragen duidelijk in, vertel dat:

- het gaat om standaardvragen en dat ze worden gesteld als vast onderdeel van de procedure bij elke cliënt;
- de antwoorden op de vragen geen invloed hebben op de behandeling van psychiatrische problemen.

Stel de vragen zo neutraal mogelijk.

Indien één of meer vragen bevestigend wordt beantwoord dan is er voldoende aanleiding voor het doen van een assessment. Dit geldt voor beide vragenlijsten.

Observatie door de behandelaar

Om goed te observeren is het belangrijk dat u voorafgaande aan het gesprek met de cliënt op de hoogte bent van de inhoud van het gehele protocol. Het observatiedeel helpt bij het interpreteren van bepaalde verschijnselen en signalen die u mogelijk observeert tijdens het gesprek.

Vul dit deel in na afloop van het gesprek met de cliënt.

De observatie kan u belangrijke aanwijzingen geven over de aard van het alcohol- of middelengebruik van de cliënt en is met name belangrijk wanneer de vragen van de vragenlijsten allemaal met *nee* zijn beantwoord.

Aanvullende informatie

Aan de hand van een aantal onderwerpen noteert u hier alle relevante informatie die kan duiden op alcohol- of druggebruik. Vermeld altijd de bron waar u de informatie heeft aangetroffen.

In eerste instantie zult u gebruik maken van informatie die direct voorhanden is, zoals een reeds bestaand dossier of de informatie van de verwijzer. Blijft onduidelijkheid bestaan dan is het gewenst om extra informatie te verzamelen (uit dossiers, van verwijzer, andere hulpverleners, familie).

Conclusie

Op basis van bovenstaande drie onderdelen beoordeelt u of nader onderzoek middels het Assessment Middelengebruik noodzakelijk is.

Indien één of meer vragen van de vragenlijsten met *ja* zijn beantwoord, is dat als regel een indicatie voor assessment. Ook een sterk vermoeden door observatie en/of aanvullende informatie is aanleiding voor een assessment.

SCREENER MIDDELENGEBRUIK

Vragenlijst Alcoholgebruik

Ik wil u vier standaardvragen stellen over uw gebruik van alcohol.

	Nee	Ja
1. Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens het gevoel gehad dat u minder zou moeten drinken?	☐	☐
2. Bent u de afgelopen 12 maanden wel eens geïrriteerd geweest doordat mensen commentaar hadden op uw alcoholgebruik?	☐	☐
3. Heeft u zich de afgelopen 12 maanden wel eens schuldig of slecht gevoeld over uw alcoholgebruik?	☐	☐
4. Heeft u de afgelopen 12 maanden direct na het opstaan, wel eens alcohol gedronken om uw zenuwen de baas te worden of om van een kater af te komen?	☐	☐

Wanneer één of meer van de vragen met ja is beantwoord, is de vragenlijst positief.

Vragenlijst Druggebruik

Ik wil u nu vier standaardvragen stellen over uw gebruik van drugs. Onder drugs verstaan we bijvoorbeeld heroïne, cocaïne, cannabis en pillen, zoals slaap- en kalmeringsmiddelen of stimulerende middelen als ecstasy.

	Nee	Ja
1. Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens het gevoel gehad dat u minder drugs zou moeten gebruiken?	☐	☐
2. Bent u de afgelopen 12 maanden wel eens geïrriteerd geweest doordat mensen commentaar hadden op uw druggebruik?	☐	☐
3. Heeft u zich de afgelopen 12 maanden wel eens schuldig of slecht gevoeld over uw druggebruik?	☐	☐
4. Heeft u de afgelopen 12 maanden direct na het opstaan, wel eens drugs gebruikt om uw zenuwen de baas te worden of om van een katerig gevoel of ontweningsverschijnselen af te komen?	☐	☐

Wanneer één of meer van de vragen met ja is beantwoord, is de vragenlijst positief.

Observatie door de interviewer, eerste indruk

1. Ziet u op dit moment gedrag dat wijst op alcohol en/of druggebruik? Nee Ja
- Erg passief (zwijgzaam, suffig, introvert) of juist overactief (spraakzaam, onrustig);
 - Emoties of stemmingen die niet passend zijn bij de situatie (erg opgewekt of erg vlak/somber, agressief prikkelbaar, achterdochtig);
 - Onlogisch praten, lachen/giechelen.
- Het gedrag mag niet worden veroorzaakt door een eventueel aanwezig psychiatrisch ziektebeeld
- 2.a Observeert u lichamelijke kenmerken die duiden op onder invloed zijn? Nee Ja
- Alcohollucht, cannabisgeur;
 - Rode ogen, glazige blik, grote pupillen of speldenknop pupillen, lichtschiuw;
 - Lichamelijke onrust, tremors, jeuk;
 - Zwalkende gang;
 - Vaak naar toilet.
- 2.b Observeert u lichamelijke kenmerken die duiden op ontwenning? Nee Ja
- Misselijk, geen eetlust, diarree;
 - Loopneus, niezen;
 - Kippenvel en/of zweten;
 - Lichamelijke onrust, tremors, jeuk;
 - Overvloedig gapen.
- 2.c Observeert u lichamelijke kenmerken die kunnen duiden op gebruik in het recente verleden? Nee Ja
- Verwondingen (onder andere krabwonden in gelaat of op armen);
 - Spuitswonden (gaatjes in armen, spuitabscessen, littekens door injecteren).
3. Zijn er overige aanwijzingen die kunnen duiden op gebruik van alcohol en/of drugs? Nee Ja
- Verkleuring van de tanden en/of vingers (karamelkleurige of zwarte aanslag door 'basen' of 'chinezen');
 - In het bezit zijn van middelen of materialen voor gebruik (pijpjes, aluminium folie, cannabiszakjes, grote vloei);
 - Zelfverwaarlozing, voor zover niet in verband te brengen met de psychiatrische problematiek (slechte hygiëne, voedingstoestand, uiterlijke verzorging, gebit).

SCREENER MIDDELENGBRUIK

Aanvullende informatie

Is er aanvullende informatie over de volgende onderwerpen die kan wijzen op alcohol- of drugmisbruik?

De informatie kan worden verkregen van de verwijzer (huisarts), uit het eventueel aanwezige dossier en van derden (met name partner en naaste familie). In eerste instantie wordt uitgegaan van informatie die direct voorhanden is. Blijft er twijfel bestaan dan kan het noodzakelijk zijn om extra gegevens te verzamelen.

1. Gedrag

Nee Ja

- Onverklaarbare stemmingswisselingen / stemming niet in overeenstemming met de situatie (angst, wanhoop, euforie, somberheid)
- Wanen / hallucinaties
- Dreigend of agressief gedrag
- Suïcidaliteit

2. Gezondheid

Nee Ja

- Symptoomverergering van psychiatrische problematiek, niet gerelateerd aan stressfactoren
- Cognitieve problemen (verwardheid, geheugenstoornissen, moeite met plannen, aandacht en concentratiestoornissen)
- Vage lichamelijke klachten (spierpijn, hoofdpijn, maagdarmlachten, malaise)
- Hygiëne en gezondheidstoestand (verslechtering van de situatie en gewichtsverlies)
- Therapieontrouw (niet nakomen afspraken, medicatie)

3. Sociaal en werk

Nee Ja

- Systeemproblematiek (ruzie met familie en vrienden)
- Sociale isolatie
- Arbeidsproblemen (vaak te laat of afwezig, vaak wisselend werk, ontslag, ruzie op het werk)
- Huisvestingsproblemen (uit woonruimte gezet, huurachterstand)

4. Overig

Nee Ja

- Justitiële problemen (gevangenis, stelen, nog lopende rechtszaken)
- Financiële problemen (schulden, vaak pogingen om geld te lenen, (andermans) bezittingen verpanden)
- Prostitutie

Conclusie

	<i>Nee</i>	<i>Ja</i>
Is de uitslag van de alcohol- en/of drugvragenlijst positief?	☐	☐
Zijn er aanwijzingen voor alcohol- of druggebruik? (Observatie en/of Aanvullende informatie)	☐	☐
Is nader onderzoek gewenst? (Assessment Middelengebruik)	☐	☐

Ruimte voor opmerkingen